

A polgári demokrácia bukása és a Tanácsköztársaság

1) Általános válság

- 1919. január Károlyi Mihályt köztársasági elnökké választották
 - új min. eln.: Berinkey Dénes (1919. január 18.)
- nőtt az elégedetlenség
- **1918. Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP)**
 - az Oroszországból hazatérő hadifoglyok körében szerveződött bolsevik csoport+baloldali szociáldemokraták
 - elnök: Kun Béla
 - cél: proletárdiktatúra orosz mintára
- 1919. február 20. tüntetés
 - Népszava szerkesztőségének szétverése
 - letartóztatták a kommunisták vezetőit→börtönben folytatták szervezkedésüket
- *szélsőjobbaldali szervezetek (MOVE, ÉME)*
- **1919. március 20. Vix-jegyzék**
 - Vix=francia alezredes, az antant katonai missziójának vezetője
 - követelte az ország keleti részének kiürítését a Szeged-Debrecen-Vásárosnamény vonalig
 - 40-50 km széles sáv létrehozása

- a kormány elutasította a Vix-jegyzéket
- Károlyi Mihály szociáldemokrata kormányt akart kinevezni (Kunfi Zsigmond), de a szociáldemokraták kiegyeztek a kommunistákkal
- **1919. március 21. a két párt egyesült**
 - **Szoc.demokrata Párt+Kommunista Párt=MSZP (Magyarországi Szocialista Párt)**
- **1919. március 21. (este) bolsevik mintára kikiáltották a Tanácsköztársaságot**
 - {Károlyi tudta és beleegyezése nélkül bejelentették lemondását a köztársasági elnöki címről, és hogy átadta a hatalmat Magyarország népei proletariátusának

a) Tanácsköztársaság

- „Mindenkihez” c. röpirat

- hatalmi ágak összpontosítása
 - legfőbb irányítószerv a Forradalmi Kormányzótanács (népbiztosok)
 - külügyi népbiztos: Kun Béla
 - Vörös Őrség, Vörös Hadsereg
 - államosítás
 - kollektivizálás/téeszesítés
 - szociális intézkedések (DE az életkörülmények nem javultak)
- parasztlázadások, sztrájkok
 - a románok előretörték a Tiszáig, a csehek elfoglalták Miskolcot (április 16. román sereg támadása, április 28. csehszlovák hadsereg támadása Csap és Munkács között)
 - „északi hadjárat”→a Vörös Hadsereg ellentámadása
 - 1919. május-június visszafoglalták a csehektől a Felvidék keleti és középső részét
 - 1919. június 13. Clemanceau távirata= a visszafoglalt észak magyarországi területek kiürítése fejében a konferencia eléri a románoknál a Tiszántúl kiürítését→a kommunista vezetők elfogadták
 - július 30. a román hadsereg átkelt a Tiszán, a főváros irányába indult
 - **1919. augusztus 1. a Forradalmi Kormányzótanács lemondott**

2) Kísérletek a proletárdiktatúra felszámolására

- forradalmi diktatúra fokozódása=vörös terror
- Horthy Miklós vezetésével megkezdődött a Nemzeti Hadsereg szervezése=fehér terror
- augusztus 1. Peidl Gyula kormánya
- augusztus 7. Freidrich István kormánya
- Clerk tábornok→rendet biztosító kormány létrehozása
- a románok kivonultak a fővárosból
- 1919. november 16. Horthy bevonult Budapestre
 - koalíciós kormány alakul=Huszár-kormány
- választások (1920. Kisgazda Párt nyert)

a) Horthy kormányzósága

- mi legyen az államforma?
- királyság vagy köztársaság?
 - Habsburg restauráció tilalma
- **1920. március 1. Horthy Miklós kormányzó**
 - **király nélküli alkotmányos királyság**
- Simonyi-Semadam Sándor kormánya
 - feladata a béke aláírása